

Alikhan Bokeikhan University		
Құжат СМК 3 денгейі	Редакция № 2 от	Пол. __05.05__ /2020
Ереже	__08.09__ /2021	Ред.1 П. __08.09__ / 2021 Ред.2

**АЛІХАН БОКЕІКХАН UNIVERSITY
ЭТИКАЛЫҚ КОМИССИЯ ТУРАЛЫ
ЕРЕЖЕ**

Семей, 2021

Мазмұны

- 1. Жалпы ережелер**
- 2. Комиссияның міндеттері мен функциялары**
- 3. Комиссияның құрамын қалыптастыру**
- 4. Комиссия жұмысын ұйымдастыру**
- 5. Шешім қабылдау**
- 6. Комиссия жұмысының регламенті және ұсынылатын құжаттардың тізбесі**
- 7. Жауапкершілік**
- 8. Қосымшалар**

1. Жалпы ережелер

1.1 Осы Ереже ғылыми-зерттеу этикасы жөніндегі комиссияны (бұдан әрі – Комиссия) құру және оның қызметінің тәртібін айқындайды.

1.2 Комиссия өз қызметінде Қазақстан Республикасының заңнамасын, университеттің этика саласындағы ішкі құжаттарын және осы Ережені басшылыққа алады.

2. Комиссияның міндеттері мен функциялары

2.1 Комиссияның негізгі міндеттері:

- университет базасында жүргізілетін ғылыми зерттеу жұмыстарын, олардың ғылым саласындағы этикалық нормаларға сәйкестігін қарастыру;

- докторанттың ғылыми зерттеу нәтижелерін жоспарлау, бағалау, іріктеу, өткізу, тарату, оның ішінде зерттеу объектілерінің құқықтарын, қауіпсіздігі мен әл-ауқатын қорғауда бұзушылықтардың жоқтығы туралы қорытынды алу мүмкіндігін қамтамасыз ету;

- докторанттың диссертацияны авторға және алынған дереккөзге сілтемесіз (плагиат) алынған материалды пайдалануын тексеру.

2.2 Комиссия жүктелген міндеттерге сәйкес келесі функцияларды жүзеге асырады:

- ұсынылған ғылыми жұмыстардың этикалық нормаларға сәйкестігі тақырыбы бойынша қорытынды дайындайды;

- профессорлық-оқытушылық құрам мен студенттердің ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды орындау процесінде ғылыми этика және академиялық адалдық принциптерін сақтауы туралы шешім қабылдайды.

3. Комиссияның құрамын қалыптастыру

3.1 Комиссия құрамы университет ректорының бұйрығымен бекітіледі.

3.2 Комиссия құрамына Комиссия төрағасы мен Комиссия мүшелері кіреді. Комиссияның барлық мүшелері шешім қабылдау кезінде тең құқықтарға ие. Комиссия төрағасы болмаған кезде оның міндеттерін Комиссия мүшелерінің көпшілік дауысымен сайлаған Комиссия мүшелерінің бірі орындайды.

3.3 Комиссия құрамына университеттің әкімшілік-басқару және оқытушы-профессорлар құрамының қызметкерлері кіре алады.

3.4 Комиссияның құрамы Комиссия қабылдаған шешімдерге әсер етуі мүмкін мүдделер қақтығысының туындау мүмкіндігін болдырмайтындай етіп құрылады.

4. Комиссия жұмысын ұйымдастыру

4.1 Комиссия қажетіне қарай отырыс өткізеді.

Этика жөніндегі комиссияның отырысын (бұдан әрі – отырыс) дайындау кезінде комиссия мүшелерінің ұсыныстарын ескере отырып, оның төрағасы:

- отырыстың күнін, уақыты мен орнын белгілейді;

- отырыстың күн тәртібін бекітеді;

- отырыстың күн тәртібіндегі мәселелерді қарау үшін қажетті материалдар мен құжаттардың (мәліметтердің) тізбесін анықтайды;

- Этика жөніндегі комиссияның отырысына оның мүшелері болып табылмайтын, шақырылған тұлғалардың тізімін анықтайды;

- отырысқа дайындыққа қатысты басқа да мәселелерді шешеді.

4.2 Комиссия отырысын өткізу үшін мыналар негіз болып табылады:

а) Университет қызметкерінің немесе студентінің/магистрантының/докторантының ғылыми зерттеу этикасына қойылатын талаптарды сақтамағаны туралы куәландыратын Комиссияға келіп түскен өтініштер, өтініштер, презентациялар, материалдар;

б) Университет докторанттарының диссертацияларының ғылыми этика қағидаттарына сәйкестігі туралы мәселені қарау үшін комиссияға келіп түскен өтініш.

4.3 Төраға кезектен тыс отырысты шақыру арқылы Комиссияның кез келген мәселені қарауына бастамашылық етуге құқылы.

4.4. Төраға қаралып жатқан іс бойынша қорытынды беру үшін тәуелсіз сыртқы сарапшыларды тартуға құқылы.

4.4 4.2-тармақта көрсетілген өтініштер мен материалдар Комиссия төрағасының атына беріледі.

4.5 Этика жөніндегі комиссияның отырысын Этика жөніндегі комиссияның төрағасы жүргізеді. Төрағаның тапсырмасы бойынша отырыстың хаттамасын комиссия мүшелерінің бірі жүргізеді

4.6 Комиссия отырысы тиісті өтініш, хабарлама, материалдар Комиссияға келіп түскен күннен бастап 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей өткізілуі тиіс.

4.7 Комиссия отырысы, әдетте, өзіне қатысты мәселе қаралып жатқан қызметкердің немесе студенттің (студент/магистрант/докторант) қатысуымен өткізіледі. Комиссия отырысын өткізу орны мен уақыты туралы тиісінше хабардар етілген қызметкер немесе студент (студент/магистрант/докторант) келмеген жағдайда, Комиссия отырысы ол болмаған жағдайда өткізіледі.

4.8 Комиссия отырысы Комиссия мүшелерінің жалпы санының кемінде үштен екісі қатысса, құзыретті болып саналады.

4.9 Комиссия отырысының күн тәртібіне енгізілген мәселені қарау кезінде мүдделер қақтығысына әкеп соғуы мүмкін Комиссия мүшесінің тікелей немесе жанама жеке мүддесі туындаса, ол бұл туралы отырыс басталғанға дейін хабарлауға міндетті. Бұл ретте Комиссияның тиісті мүшесі көрсетілген мәселені қарауға қатыспайды.

4.10 Комиссия мүшелері және оның отырысына қатысқан адамдар Комиссия жұмысы барысында өздеріне белгілі болған ақпаратты жария етуге құқылы емес және осы тыйым салуды бұзғаны үшін дербес жауапты болады.

5. Шешім қабылдау

5.1 Күн тәртібіндегі мәселелерді қарау нәтижелері бойынша Комиссия Университеттің Ғылыми зерттеулер этикасы туралы ережеде көрсетілген әдеп қағидаттарын сақтау туралы қорытынды шығарады.

5.2 Комиссия шешімдері ашық дауыс беру арқылы (егер Комиссия басқа шешім қабылдаса) отырысқа қатысқан Комиссия мүшелерінің жай көпшілік дауысымен қабылданады.

5.3 Комиссияның шешімдері хаттамамен ресімделеді, оған оның отырысына қатысқан Комиссия мүшелері қол қояды. Комиссия мүшесі қабылданған шешіммен келіспеген жағдайда хаттамаға қосымшада ескертпе ресімделеді.

5.4 Хаттамаларды және отырыс материалдарын сақтау мерзімі отырыс өткізілген күннен бастап 3 (үш) жылды құрайды.

6. Комиссия жұмысының регламенті және ұсынылатын құжаттардың тізбесі

6.1 Комиссияның қарауына құжаттар келесі тізім бойынша отырысқа дейін 5 күн бұрын қабылданады:

- нысан бойынша Комиссия төрағасының атына өтініш (1-қосымша)
- докторлық диссертация, ғылыми жоба/немесе басқа ғылыми жұмыс/;
- ғылыми кеңесшілердің/ғылыми кеңесшілердің пікірлері;

- диссертация немесе ғылыми жоба/немесе басқа ғылыми жұмыс орындалған кафедраның (құрылымдық бөлімшенің) қорытындысы.

6.2. Барлық құжаттарды PDF форматында Ғылым департаментінің электрондық поштасына жіберілуі керек.

6.3. Комиссия отырыстары онлайн режимінде, тікелей, аралас форматта өткізілуі мүмкін. Отырысты бейнеконференцбайланыс арқылы өткізу кезінде сілтемені Комиссия төрағасы өтініш берушіге, комиссия мүшелеріне және шақырылған тұлғаларға отырысқа дейін 3 жұмыс күні бұрын жібереді.

7. Жауапкершілік

7.1 Ереженің орындалуына стратегиялық даму және ғылым жөніндегі проректор жауапты.

7.2 Ережені университеттің Ғылыми кеңесі бекітеді.

7.3 Комиссия мүшелері Комиссия отырыстарында көтерілген мәселелерді қарау кезінде шынайылық пен бейтараптыққа кепілдік береді.

7.4 Комиссия мүшелері отырыстарда қабылданған шешімдер үшін жауапты болады.

7.5 Жалған, қолдан жасалған немесе көрінеу жалған шешім қабылдаған жағдайда, Ректордың бұйрығымен Комиссия мүшелері оның құрамынан шығарылып, тәртіптік жауапкершілікке тартылуы мүмкін.

1-қосымша

Alikhan Bokeikhan University
Этика жөніндегі комиссияның төрағасына_____
(ТОЛЫҚ АТЫ)

(Т.А.Ә., докторант / лауазымы / дәрежесі)

(бөлімше атауы)**Өтініш**

Ғылыми зерттеу нәтижелерін және зерттеу объектілерінің (жануарлар дүниесі мен мекендеу ортасы) жоспарлауда, бағалауда, іріктеуде, жүргізуде және таратуда, оның ішінде құқықтарын, қауіпсіздігі мен әл-ауқатын қорғауда заң бұзушылықтар болмағаны үшін «_____» тақырыбындағы ғылыми-зерттеу жұмысын/докторлық диссертациясын қарауды және тиісті қорытынды беруін сұраймын.

күні

Аты-жөні _____ (қолы)

2-қосымша

Этикалық комиссияның қорытындысы

Alikhan Bokeikhan University

1.	Докторанттың ТАӘ	
2.	Докторантура мамандығы (білім беру бағдарламасы)	
3.	Докторантурада оқу кезеңі	
4.	Диссертация тақырыбы, бекіту мерзімі	
5.	Ғылыми кеңесшілер туралы деректер – Т.А.Ә. (болған жағдайда), жұмыс орны және лауазымы, ғылыми дәрежелері, азаматтығы	
6.	Зерттеу объектілері	
7.	Ғылыми зерттеулерді жоспарлау, бағалау, іріктеу және жүргізу процесіндегі бұзушылықтар	Бұзушылықтар анықталды немесе анықталмады. Анықталған жағдайда оларды көрсету қажет
8.	Ғылыми зерттеу нәтижелерін е тарату процесіндегі бұзушылықтар	Бұзушылықтар анықталды немесе анықталмады. Анықталған жағдайда оларды көрсету қажет
9.	Зерттеу объектілерінің (жанды табиғат пен тіршілік ортасының объектілері болғанда) құқықтарын, қауіпсіздігі мен саулығын қорғау қалай жүргізілді?	

Этикалық комиссияның төрағасы _____

(қолы, тегі және аты-жөнінің бірінші әріптері)

Этикалық комиссияның хатшысы _____

(қолы, тегі және аты-жөнінің бірінші әріптері)